

Irena Svetek

Ugrabitev

Kaj se zgodi, ko danska kinematografija postreže s filmom, ki vse svoje upe polaga v močno zgodbo, ki se ne opira na studijske efekte, ki ne stavi na akcijo, temveč počasi gradi na dokumentaristično realističnih drobcih, s katerimi režiser ustvarja suspenz in gledalca prikuje na sedež brez lažnih obljub po hitri potešitvi? V primeru filma *Ugrabitev* (Kapringen, 2013, Tobias Lindholm) nič novega. Danci nam v skladu s filmsko tradicijo ponovno ponujajo vrhunsko izpeljano zgodbo z močnim psihološkim nabojem, s poetiko izjemnih detajlov in z občutkom za natančno strukturirano razgradnjo etičnih principov. Kot večina danskih filmov tudi Lindholm ne stavi na zgodbo, ki bi bila v senci filmskih prijemov, zaradi katerih je osnovna komponenta scenarija drugotnega pomena, Lindholm je v prvi vrsti scenarist in to gledalcu tudi pokaže. Stavi na dobrega igralca, na njegovo zmožnost psihološkega profiliranja junaka, na počasno ustvarjanje pričakovanja, kar nikakor ni ceneno. Zdi se, da v ozadje potiska veliko bolj dramatične momente same zgodbe in s tem postavlja na kocko zanimanje za njeno osnovo. Tematika somalijskih teroristov in ugrabljanja ladij, ki plujejo v vodah njihove države, je precej aktualna, saj jo je pograbila že vrsta režiserjev, vendar v *Ugrabitvi* moment rešitve ne ponuja samo končnega rezultata. Lindholm postavi v ospredje dva lika, kuharja na ladji in predsednika podjetja, ki je lastnik ladje. Ko se pogajanja med somalijskimi teroristi in možmi korporacije začnejo, je pred gledalca vržena zmožnost doživetja trka dveh svetov, kapitalistično globalnega in osebno etičnega, tako na ravni Petra (Søren Malling), odločujočega akterja na vrhu kapitalistične piramide, kot kuharja na ladji Mikkela (Pilou Asbæk), preprostega človeka, ki se zlomi pod težo pritiska. Peter je prikazan kot neizprosni pogajalec, ki zavrne izkušenega pogajalca s teroristi; to je njegova ladja in ugrabljeni

člani posadke so njegovi možje. Njegova težnja po zmanjšanju prvotno postavljene cene petnajstih milijonov evrov odkupnine odlično sovпада z briljantno upodobljeno *karakterizacijo človečnosti* pri Petru, ki postopoma prihaja do osnovnih etičnih vrednot, ki so se prisiljena mešati s pravili kapitalističnih želja delničarjev. Trčimo ob dva horizonta doživetja sveta: bogatega, ki drži vajeti v rokah, in preprostega, ki svoje upanje polaga v zmožnost etično moralne presoje bogatega. Ali bodo teroristi dobili denar in ali bo ujetnike rešila bogata korporacija, režiserja zanima samo kot gonilni motor osnovne zgodbe, zdi se, da so v prvem planu predvsem človeške karakteristike z opredeljevanji in reakcijami.

Film je posnet s tresočo kamero v stilu Dogme 95, gledalec v želodcu čuti razburkanost morja, klavstrofobijo ujete posadke, ki je v podpalubju prisiljena čakati razplet usode lastnih življenj, prav tako je čutiti neskončnost modrega horizonta sredi Indijskega oceana kot vdor realnosti, ki ji ni mar za tesnobnost in strah v podpalubju. Poetika detajlov, ki z realno dokumentaristično tehniko ustvarja močan učinek, povsem nepričakovan obrat na koncu, somalijski teroristi kot napol brezimna tvorba brez obraza, tujek brez pojasnjevalne zgodbe; vse to so močne komponente, ki jih Lindholm povsem odkrito izrablja kot tehniko sofisticiranega zapeljevanja brez nesramno odkritega koketiranja, s katerim po drugi strani gledalcem postreže njegov v kakovostnih akcionerijh verziran kolega Paul Greengrass, ki gledalca z akcijskimi prijemi prikuje ob platno. Režiser filma *Kapitan Phillips* (Captain Phillips, 2013) prav tako predstavlja zgodbo somalijskih teroristov, ki ugrabijo ladjo. Tudi tu se pogajajo. Vendar je jasno. Somalci proti ameriškim pomorskim specialcem nimajo možnosti. Greengrass spektakularno zaključi film, teroristi so mrtvi, kapitan Phillips (Tom Hanks), čeprav travmatiziran, preživi. Greengrass je všečen, v ugrabiteljih se trudi prikazati človeško noto, Somalci se na svoj način trudijo preživeti. Kljub šestim nominacijam za oskarja, ki jih je film prejel, kljub biografski resničnosti zgodbe kapitana Phillipsa in njegovega danes v ZDA zaprtega ugrabitelja, kljub povsem korektni in tehnično precej dovršeni zgodbi pa se vseeno zdi, da Lindholm (med drugim tudi soscenarist Vinterbergovega *Lova* [Jagten, 2012]) povsem upravičeno (čeprav z manj odmevnimi nagradami in nominacijami) brani renome danskega filma kot ene najmočnejših struj sodobne evropske kinematografije.